

טשטוש ייעוד: מי שלל מִישראל את היכולת לנצח?

written by ד"ר אל"מ במיל' חנן שי | 05.06.2025

כדי לממש את תפיסת ההגנה הלאומית, שמטרתה הסרת איומים בעודם באיבם ומעבר לגדר, נבנה צה"ל כצבא מכריע. הוא נועד להקדים ולהכות את אויביו במלחמות קצרות ו"זולות". עיצובו נשען על הגותם של קלאוזביץ ופון מולטקה, ועל דגם הכרעה מהירה בסגנון הבליצקריג הגרמני.

במילון צה"ל הוגדר "ניצחון" כהתגברות על האויב והשגת מטרות הלחימה במחיר שניתן לעמוד בו. "הכרעה" הוגדרה כשבירת יכולת האויב לפעול נגדנו, ולכן כניעתו ו/או השמדתו בתנאים של נחיתות. כך מסתיימת מלחמה בניצחון ברור. כך ידע צה"ל להביס את אויביו במהירות וביעילות [?] ממבצע דני ביוני 1948 ועד למבצע חומת מגן באביב 2002, כולל מלחמת יום הכיפורים.

המפנה החמור התרחש בעשור הראשון של המאה ה-21, כאשר צה"ל הפך מצבא מכריע לצבא מרתיע. הוא נמנע מהבסת אויביו והסתפק בניסיון לערער את רצונם להילחם באמצעות אש מנגד ומבצעי מודיעין. את ההכרעה בשטחי האויב החליף מאמץ ניהוליתודעתי מרחוק.

חרף כישלונותיו במלחמת לבנון השנייה (2006) ובצוק איתן (2014), והמלצות ועדות החקירה לחזור לדוקטרינת ההכרעה, המשיך צה"ל להזניח את הדרג המתמרח [?] המרכיב המרכזי ביכולת לנצח. כך ניטלה ממנו היכולת להסיר איומים מעבר לגדר, וישראל נותרה ללא מענה אסטרטגי מבצעי.

משנת 2016 התווסף איום חמור: יכולת ממשית לכבוש יישובים בתוך ישראל. מדינה חסרת עומק אופרטיבי וטקטי נדרשה להסרת האיום הזה בכוח, אך צה"ל לא היה ערוך לכך. כך מצאה עצמה ישראל, מ-2016 ועד 7 באוקטובר 2023, קירחת מכאן ומכאן: לא מגינה כראוי ולא תוקפת במועדה.

שינוי זה עוצב בידי מפקדים בכירים, שנתמכו בידי חוקרים מהאקדמיה שאינם מומחים לאמנות המלחמה, ביניהם כאלה שממשיכים לטעון כי "צבא ההגנה" אינו אמור לנצח, שכן ניצחון מושג רק בהתקפה. טענה זו מופרכת מעיקרה. קלאוזביץ קבע כי "שיא ההגנה" [?] והנקודה המזהירה ביותר בה [?] היא המעבר המהיר והנמרץ להתקפה: חרב הנקמות הנוצצת". בכך שללו אותם טוענים את מהות ההגנה עצמה: פעולה סיכולית מתוכננת שנועדה ללכוד את האויב בשטחי הריגה ולהשמידו בהתקפת נגד.

ההגנה נועדה לסכל גריעת שטח חיוני, ואילו ההתקפה שבאה בעקבותיה [?] להוסיף שטח, כדי להחזיר בכפייה את השטחים שנגזלו ולהשליט את תנאיו של המותקף. כך מושגת הכרעה שאין עליה עוררין. לכן קבע קלאוזביץ שאין מדובר בשתי צורות לחימה נפרדות, אלא ש"הגנה היא

התקפה דחויה לשעת הכושר".

ישראל נפלה קורבן לשתי מתקפות: חיצונית מצד אויביה, ופנימית מצד מי ששללו את יכולתה להגן על עצמה. לא מדובר רק בכישלון מקצועי, אלא בטשטוש ייעוד. הניתוק מהשיטה הצבאית שהביאה לה את ניצחונותיה שיבש את מושג ההגנה.

ניצחון על חמאס ² השבת החטופים וסילוק מוחלט של הארגון מהרצועה, תוך חשיפת המנהרות והשמדתן ³ יתממש רק אם יהיה לא רק צבאי אלא עקרוני, על התפיסה שהפכה את צה"ל לצבא שלא נועד לנצח.

פורסם בישראל היום, בתאריך 05.06.2025.